

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/I. Vse pošiljatve je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštne. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugosl. Učiteljstva - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna šte. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU“ — Ljubljana ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne novice vseh vrst je plačati po 2 Din od petih vrst. Ineradni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Škandalozno postopanje pri penzioniranju.

Penzionirani učitelji ostanejo po več mesecev brez plače.

Pred nami leži uradna rešitev prošnje, ki jo je vložila učiteljica za upokoje. Rešitev je tak kuriozum poslovanja sv. Birokacija, da tudi ob očitku, da »kršimo uradno tajnost«, ne moremo preiti prilike, ki se nudi, da bi ne objavili tega slučaja v našem glasilu v vednost in opozorilo vsem tovarišem (icam), ki prosijo za upokoje, da si že vnaprej izračunijo vse posledice, ki jih zadenejo, kadar stopajo v »zaslužni pokoj«. Pripominjamo, da je bila prošnja, na katero se nanaša rešitev, vložena in opremljena z vsemi prilogi v zmislu pravilnika ministrstva prosvete z dne 6. novembra 1922, šte. 399 »Urad. Ista« IV. in v zmislu odloka ministrstva prosvete z dne 14. decembra 1922, S. N. br. 20.455.

Upokojitveni dekret se glasi (izpuščamo le osebne navedbe in navedbe odloka): »Višji šolski svet vas obvešča, da vas je gospod minister prosvete z odlokom... na osnovi člena 33. zakona o narodnih šolah... na lastno prošnjo upokojil. — Zaradi tega vas višji šolski svet razrešuje učiteljske službe z dnem... in vam obenem ustavlja s tem dnem aktivitetne službene prejemke. — Priloge Vaše prošnje se Vam v prigrbu vračajo. — Kolek za rešitev je vplačan in se nahaja uničen na prošnji. — Predsednik:....«

Listini pa je priloženo naslednje naročilo: »Naslov (t. j. okrajni šolski svet) naj pozove..., da predloži dve enako se glaseči nekolekovani prošnji (na prošnji in prilogah, ki so tudi proste koleka, je navesti, da so za ureditev penzije potrebne priloge pri Ministrstvu prosvete), naslovljeni na Ministrstvo prosvete, odeljenje za osnovno nastavo v Beogradu, za ureditev penzije in otvoritev kredita pri finančni delegaciji v Ljubljani. — Prošnji je priložiti: 1. Original in po okrajnem šolskem svetu uradno overovljen prepis odloka, s katerim je bila razrešena služba in do katerega dne ji je izplačana učiteljska plača. 2. Original in uradno overovljen prepis odloka o letih učiteljske službe in višini plače na dan upokojitve. — Ker utegne trajati do končne ureditve in nakazila penzije delj časa, more upokojenka zaprositi ministrstvo prosvete s posebno kolkovano prošnjo za nakazilo akontacije v zmislu člena 131. zakona o glavnem

drž. računovodstvu. — V tej prošnji mora navesti: 1. Ime in priimek, značaj in službeni kraj. 2. Kdaj in s katerim odlokom je bila upokojena (datum in številko odloka ministrstva). 3. Kdaj je bila razrešena učiteljske dolžnosti (datum odloka višjega šolskega sveta). 4. Do kdaj je prejela aktivitetne službene prejemke. 5. Koliko let je bila v učiteljski službi. 6. Kolika je njena poslednja letna plača in kolike so dnevnice. — Prošnjo je vložiti uradnim putem. V prošnji navedene podatke mora potrditi okrajni šolski svet.«

V podrobnosti tega odloka se ne spuščamo, ker je jasen dovolj; posebej pa je treba podčrtati odstavek: »Ker utegne trajati do končne ureditve in nakazila penzije delj časa, more upokojenka zaprositi... s posebno kolkovano prošnjo...« kar se pravi, da ima pravico, prositi za neko milost, ki se ji lahko dovoli ali pa tudi ne.

Iz vsega tega postopanja pa je razvidno, da je sv. Birokacija prav široko sedel za mizo in čaka, da se mu vnovič nameče v usta papirja, papirja, papirja... Pri tem pa niti ne zapazi, da je gorenja rešitev v protislovju z zgoraj omenjenim pravilnikom ministrstva prosvete, ki pravi v tč. 2.: »Finansijski referent dotičnog odeljenja Ministrstva Prosvete dostavlja molbu (za penzijo namreč) sa svima prilozima Statističkom Odseku Ministrstva Prosvete, da dokumenta sravnja sa službenim listom moliočevim, ne tačne navode proverji i službenim putem dovede u red, zatraži nova potrebna dokumenta i, kad vse te podatke proverji i utvrdi, overi prepise dokumenata, te originale vraća molioču, a na osnovu dokumentovanih podataka uz prilog prepisa svija dokumenta izrađuje rešenje o stavljanju molioča u pensiju za potpis Ministra Prosvete ili njegova ovlašćena organa. — Original rešenja priključuje se aktima za Glavnu Kontrolu, a na njegovu osnovu izdaje se raspis za moliočevo rešenje od aktivne službe i uverenje za molioča: o priznatim godinama službe uračunljive za pensiju, o poslednjjoj plati, v svoti pensije koja mu pripada i danu razrešenja od aktivne dužnosti po članu 117. odnosno 119. To uverenje ima da potpiše Ministar Prosvete kao nadležan ili njegov ovlašćeni organ i izda molioču,

a prepisom tog uverenja ima se izvestiti Glavna Kontrola po šablonu G. Kontrole.« In v tč. 4.: »Glavna Kontrola pregleda na osnovu čl. 95. svoga zakona vsa akta i stavlja svoje pripedbe, ako ih ima, ako ne, za tom napomenom vraća akta Ministru Prosvete, te na osnovu svega finansijski referent dotičnog odeljenja Ministrstva Prosvete izrađuje nalog za Ministra Finansija (za Generalnu Direkciju Državnog Računovodstva) s molbom, da se otvori kredit i otpočne isplačivanje pensije. To pismo potpisuje Ministar Prosvete odnosno njegov ovlašćeni organ kao naredbodavac prvog stepena, a uz pismo se prilažu sva akta, koja onda ustaju u arhivi Ministrstva Finansija.« — (Glej »Služb. Nov.« šte. 257. iz l. 1922.). — Po tem besedilu bi pravdanski človek sklepal na avtomatično nakazilo penzijskih prejemkov ob istočasni ustavitvi aktivnih. Pa sv. Birokacija ima — svojo glavo...

Ob tej priliki nam prihaja na misel star tovariš tam nekje iz kočevskih hribov, ki se je lani obračal na naše zastopnike v Beograd, naj vendar izposlujejo po večih mesecih vštete let in nakazilo njegovih penzijskih prejemkov. Spisa takrat v Beogradu ni bilo najti; našel ga je letos po večtedenskem iskanju bivši ministrski inspektor gospod F. V. ter ga rešil; upokojenec pa je bil takrat že nad leto dni mrtev. »Tako se je tedaj rešil spis sam?« smo omenili ob priliki gospoda V. »Ne, nam odvrne ta,« začeti je z novim postopanjem, ker je dotičnik zapustil vdovo in otroke. — Tako je: dotičnik je moral nad leto dni čakati, da je umrl brez nakazila pokojnine, in še nad leto dni so morali čakati njegovi preostali, da so izvedeli, naj začno iznova prositi za pokojnino po ranjcem! Ali je sedaj ta zadeva rešena ali še ne, ne vemo. Takrat smo menili, da je to posamezen žalosten slučaj; iz gorenje rešitve pa je razvidno, da hočejo postati te razmere redne, zato menimo, da je prav, ako opozorimo vse tovariše, ki prosijo za upokoje, naj si pred tem izračunajo, koliko časa morajo štediti, da si prihranijo toliko, da žive ob teh prihrankih kot zasebniki vsaj do tedaj, ko se jim reši njihova kolekovana prošnja za »nakazilo akontacije«, in da jih ne bo konec vsega hudega do tedaj, ko se jim nakažejo penzijski prejemki, kajti to »utegne trajati delj časa.«

Prav resno pa merodajnim krogom to-le:

1. UJU naj pouči državno upravo o nezmisljenem in škodljivem njenem birokratizmu ter stori vse korake, da se to postopanje jenja;

2. državna uprava naj preudari, ali ne bo morala ob takim poslovanju za vsakega reduciranega uradnika, ki že danes ječi pod tem neznosnim »sporim« uradovanjem, nastaviti najmanj deset novih, da se lahko zadovolji in nasiti sv. Birokacij;

3. oboje pa v premišljevanje in postopanje učiteljem — narodnim poslancem, ki sodelujejo na notranji ureditvi države.

Neodrešena domovina in obmejno šolstvo.

— Pravno in gmotno izenačenje ljudskošolskih učiteljev novih pokrajin v Italiji. »Gazzetta Ufficiale« od 25. okt. je objavila kr. odlok od 7. oktobra 1923, št. 2186 o pravnem in gmotnem izenačenju ljudskošolskih učiteljev novih pokrajin. Člen 1. tega odloka pravi, da bodo veljali v bodoče za ljudskošolske učitelje novih pokrajin vsi zakoni in pravilniki, ki se nanašajo na pravni in gmotni položaj učiteljev v starih pokrajinah, ter da obenem prenehajo veljati vsi dosedanj to-zadevni zakoni in predpisi. — Člen 2. določa, da zadostuje zrelostno izpričevalo, izdano po predpisih prejšnje vladavine, le za začasno namestitve. — Člen 3. pravi, da je izpričevalo o usposobljenju, zadobljeno po predpisih bivše vladavine, enakovredno usposobljenju za pouk po predpisih veljavnih v kraljestvu. V svrhu odmere plače se smatrajo učitelji, ki so dosledili dve leti po izpitu zrelosti, izpričevalo o usposobljenju po avstrijskih predpisih kakor da so začeli službo kot redni učitelji. — Člen 7. določa, da so učitelji, ki so italijanski državljani in imajo kakovost rednih učiteljev na šolah novih pokrajin, definitivno potrjeni v službi, razen ako izda pristojna šolska oblast v teku šestih mesecev od vstopa v veljavo tega odloka ukrep nasproten tej določbi. (Ta določba pa je res imenitna. V isti sapi ko odlok definitivno potrjuje učitelje novih pokrajin, izroča njihovo usodo v roke krajevnih oblastev in seveda tudi raznih brigadirjev, specialistov itd. K tem se zopet potrjuje sistem, po katerem so višja oblastva in včasih celo osrednja vlada navadni skromni izvršilni organi krajevnih

LISTEK.

„Dante“.

(Dr. Alojzij Res.)

Nov svet idej ruši temelje današnje človeške družbe, ki je po svetovni vojni razgalila vso gnolobo naše preteklosti in civilizacije ter z brezsrčno kretnjo vrgla krinko raz obraz in pokazala vso nagoto nasladi in enodnevnemu uživanju vdanega človeštva.

Iz tega kaosa izteza odurne kremplje človeška beštija, ki ne pozna več vesti, ne ceni več duha, in cinično zasramuje vsak ideal, ki se ne ujema z njenim mišljenjem in stremljenjem po popolnem izžitju. Pravica ne odločuje, meri in odmerja jo sila pesti in teža denarja.

Človek je zatajil vse, kar je človeškega v njem, ljubezen je prodal za trenutek čutne strasti in pohlepa, da v naslednjem hipu iznova izda, kar je božjega v njem. Živimo iz dneva v dan, iz noči v noč, brez cilja, z eno edino željo, ki gori v naših očeh, ki žge v naši krvi: »Živi in uživaj!«

Besedam, ki smo prej izražali ž njimi naše najsvetejše: poštenje, ljubezen, usmiljenje, iskrenost, vest — smo danes vili novo vsebino, preoceniili smo vse vrednote in človeka je sram, če mu reče kdo, da je poštenjak...

Kje smo? Kam gre naša pot? Ali dravimo v popolno propast ali smo že na pragu dobe, ki bo po neizmernem trplje-

nju nedolžnih spočela in porodila novega človeka? — — —

In v ta naš tragični čas je zasijal Dantejev spomin. Spomin človeka — umetnika, ki se dviga kot titan preko šesterih stoletij in nam govori o prečudnem svetu, davno pozabljenem, iznova zaželenem. — — — Iz te dobe je vstal velikani misli in besede, podal sintezo celega veka in pokazal človeštvu rešilno pot v nove svetove ljubezni ter osebne in kolektivne svobode.

To so besede urednika Dantejeve knjige, ki je elegantna po vnani opremi in polna po vsebini, deljena v sledeča poglavja:

Alojzij Res: Ob šeststoletnici; Gaetano Salvemini: Dante in politične borbe za njegove dobe; T. Gallarati Scotti: Novo življenje; Guido Mazzoni: »Dolce stil nuovo«; E. G. Parodi: La Divina Commedia — pojem osebne svobode in XXVII. spev Vic; Benedetto Croce: Značaj in enotnost Dantejeve poezije; Aleš Ušeničnik: Dante in filozofija; Jože Debevec: Dante v slovanskih prevodih; Oton Župančič: Pekla peti spev; Josip Puntar: Dante in problem Prešernove »Nove pisarije«; Vojeslav Molè: Dante in poljska romantika; Milko Kos: Dantejevi sledovi med Jugoslavlani; Vittorio Rossi: Dante, pesnik naroda in človeštva; France Stelè: K našim slikam; Alojzij Res: Malo bibliografije.

Oprema razkošna, okrog 300 strani velike četrtnice in 11 umetniških prilog. Knjigo, na katero smemo biti Slovenci ponosni, je okrasil Tone Kralj.

Nekaj k pouku srbohrvaščine.

V »Učit. Tov.« je zagovarjal g. Jerderlinič svojo »Drugo čitanko« zelo mirno, preudarno. Njegovi premisi, da sta slovenščina in srbohrvaščina en jezik in dve narečji, menda nihče ne bo ugovarjal — kali?

Kako lahko sem razumel srbohrvaške pisatelje še kot gimnazijec! Ta lakota mi je utrdila misel o skupnosti obeh narečij.

Koncem lanskega šolskega leta smo dobili prijazno povabilo, naj sestavimo razredniki podrobne učne načrte. Pa smo jih!

Pred sestavo takega načrta sem se vprašal glede srbohrvaščine: Kakšno načelo naj me vodi? Kaj hočem doseči? — Odgovor ni bil težak: Velja načelo skupnosti spričo primeroma malih diferenc med obema narečjima. (Saj se razlikujejo mnoga druga narečja enega in tistega jezika še bolj in jih pisatelji tudi rabijo!) Ker so razlike malenkostne, bom rabil — v glavnem! — pri pouku čitanko pa besednjak — tako pač, kakor sem se sam naučil nekaj.

Kaj pa hočem doseči? Čim več potrebnega znanja, v teh par urah. Učenci iz predmeta ne bodo delali izpita, tudi ne bomo iz njih ustvarjali filologov! Predvsem hočem še: dokazati jim, da je to lahak predmet in da se ga je možno naučiti toliko kolikor ga bodo rabili, bodisi kot vojak ali v mnogobrojnih rudnikih ali kot uradniki itd., vzbuditi v njih veselje do lepe knjige in s tem pospešiti bratsko vzajemnost. — Sigurno pa je, da jim s pustimi vežbenicami ubijam veselje! — Komodno je sicer imeti vse kar na krožniku, čemu pa potem še izobrazba samega sebe. Učitelj bo potem le še avtomat, ki bo znal za silo čitati. In nič?

Če koga še zanima, kako učim — v V. razredu! — ta predmet, naslednje: akcentu, kot eni izmed bistvenih diferenc, polagam največjo pazljivost pri čitanju (in govorjenju brez knjige); neznane besede in rekla zapišemo; zatem odgovarjajo na vprašanja, ki jih dosedaj še stavim sam; pripovedovanje brez vprašanj; no, nazadnje še nekaj slovnice, n. pr. vokativ, akuzativ, perfekt, kakšen aorist. Vedno v stavkih! — Po možnosti bodo pozneje učenci sami stavili vprašanja na podlagi čtiva, nazadnje pa prosta. Spisje prav tako!

G. Jerderlinič — neznancu — pa gre zahvala, da smo dobili za višje organizirane osnovne šole novo čitanko, ki jo bodo rabile znabiti tudi srednje. Ali naj ostanemo vedno na enem mestu!?

Ernest Šušteršič.

malih mogotcev, ki imajo pač svoje osebne simpatije in antipatije, ki pa presneto malo vedo, kaj je pravi interes prebivalstva, dežele in države. Op. ur.). — Čl. 13. je važen predvsem za učiteljice in določa, da poroka ni nikak zadržek za pristopitev k natečajem in za ohranitev doblijenega mesta. — Čl. 14. Pri podeljevanju mest v obmejnih krajih novih pokrajin imajo pri enakosti predpogojev prvenstvo tisti, ki so že učiteljevali v novih pokrajinah in ki prebivajo vsaj že pet let na priklapljenem ozemlju. — Čl. 15. Za sedaj se nič ne izpremeni glede gmotnega položaja veroučiteljev. — Čl. 17. določa, da stopi odlok v veljavo na dan svoje objave v uradnem listu, t. j. torej 25. oktobra 1923.

Splošne vesti.

— **Ker Učiteljski tovariš v božičnem tednu ne izide,** prosimo okrajna učiteljska društva, da nam za prihodnjo številko vpošljejo tudi eventualna vabila na zborovanja, ki se bodo vršila v prvem tednu po novem letu. Pred novim letom izide list samo še 20. t. m., prva številka v prihodnjem letu izide 3. januarja. Cenjene dopisnike prosimo, da se na to ozirajo.

Glavni Odbor UJU na delu za naše interese. Glavni Odbor UJU ima 16. in 17. t. m. sejo v Beogradu, kateri bodo prisostvovali zastopniki učiteljstva iz vseh delov države. Na dnevnem redu so sledeče točke: 1. Poročilo o stanju in položaju Udruženja; 2. Materijalno vprašanje učiteljstva z ozirom na zakon o uradništvu in uredbo o razvrščanju; 3. Vprašanje zakona o narodnih šolah — referent g. Mih. M. Stanojević; 4. Predlogi poedinih poverljivostev.

— **Predložiti na poviške plač.** Kakor poročajo listi je vlada sklenila, da izplača na račun poviškov, s 1. januarjem predložim. Če se izvrši — bomo videli!

— **Deputacija UJU pri ministru prosvete.** Desetega t. m. je bila deputacija UJU pri min. prosv. g. Trifunoviću, ki je ponovno zahtevala, da se sprejmejo predlogove zahteve. Zlasti se je deputacija zavzela, da se izplačajo poročenim učiteljicam polne dnevnice, da se upokojene učiteljice reaktivira ali se jim pa zvišajo drag. dokl. G. minister je obljubil, da se bo tudi za druge zadeve zavzel.

— **Apel učiteljstvu kraljevine SHS.** Vsem pov. UJU in okrajnim društvom. »Nar. Prosveta« objavlja apel, ki velja tudi našemu učiteljstvu, zato ga podajamo v glavnem: Sedaj, ko je najpotrebnejše da razvijemo najživahnejšo akcijo za interese šole in učiteljstva, moramo doprinesiti največje napore, da vzdržimo svoja glasila »Narodno Prosveto« in »Učitelja«. Zaradi malomarnosti članstva je narastel dolg pri listih nad 350.000 Din. Z obžalovanjem moramo reči, da se znatno število naših članov ne interesira za delovanje UJU, kakor bi se morali, da so indiferentni napram borbam in delu za celokupni napredek, ki ga doprinese vodstvo. Izgleda, kakor da se ti člani ne zavedajo svojih dolžnosti za izpolnjevanje obvez napram UJU in mnogi mislijo, da se vsi posli in vse borbe lahko vrše tudi brez njihovega sodelovanja in njihove pomoči. Poedini zopet prihajajo na okr. zborovanja, se vpišejo za člane, pošiljajo resolucije in zahtevajo, da jim UJU vrši čisto osebne usluge, da jih vzame v zaščito, da tiska njihove rokopise, da objavlja v listu vse njihove razne vesti itd., a se najmanj zavedajo, da bi najprej izpolnili svojo dolžnost, da bo sploh UJU moglo vse to vršiti. Ti vedno računajo, da ima UJU na razpolago neke fondne in druga sredstva iz katerih lahko neomejeno črpa; ali ne pojmijo, da so edina materialna sredstva za obstoj in borbo UJU naročnina na liste in članarina. V to svrhu je izdalo UJU tudi Učiteljski koledar, da si s čistim izkupičkom vsaj nekoliko odpomore zato apelira, da si nabavi koledar vsak član UJU in ga redno plača.

— **Reaktiviranje penzioniranih učiteljev.** Na seji 4. t. m. je glavni Prosvetni Svet načelno sklenil, da se učitelji, ki so bili upokojeni po 32 letu službe, lahko reaktivirajo. — V koliko se ta sklep izvede, je odvisno še od drugih činiteljev.

— **NAROČITE UČITELJSKI KOLEDAR ZA L. 1924.** Cena za 13 tiskovnih pol je samo 15 Din za predplačnike, pozneje 20 Din. Koledar bo dotiskan 15. decembra. Sestavki bodo tiskani v latinici in cirilici, v slovenskem in srbohrvatskem narečju. Okrajna učiteljska društva in nabiralci naročnikov naj takoj pošljejo število naročnikov na Pov. UJU v Ljubljani, ker je že zadnji čas, da sporočimo število v Beograd. Koledar se bo dostavil okrajnim učiteljskim društvom direktno za vse naročnike. Na okr. učit. dr. se dostavi tudi

onim, ki so ga direktno naročili, o čemer se društva obveste. Pošljite denar skupno na Pov. UJU v Ljubljani.

— **Odlikovani so bili za svoje delovanje:** Josip Pečnik, nadučitelj v Kaplji pri Brežicah, Fran Brinar, nadučitelj v Gotovljah pri Zalcu, Mihael Verbič, nadučitelj v Sodražici in Ant. Gselman, nadučitelj v Šmartnu pri Vurbergu. Čestitamo!

Sv. Birokracij je prijahal tudi v Slovenijo in prinesel nam je »Osebnopisnico«, ki jo naj učiteljstvo izpolni mesto denarnih nakaznic za nove plače, z vsemi skrajno pedantičnimi, potrebnimi in nepotrebnimi rubrikami in rubrikicami. Malo »švabskega« duha je tudi v njih. Čudno da še porodniški podatki ni vmes! Radovedni smo, koliko novih uradnikov se bo nastavilo za evidenco teh »plaht«. Kaj bo počela šolska oblast z rojstnimi podatki žena, kaj s podatki umrlih otrok in podatki, ki imajo samo mimogrede svojo vrednost? Saj jih bo še sto in stokrat zahtevala! Kakor vidimo, je postala uprava tudi natančna evidenčna ekspozitura vojaške uprave. Edino dobro je, da bo ostala ta rubrika povečini prazna, ker se ne tiče učiteljic. Če naj si učitelj sam vpiše ukore, posvarila itd., bi bilo edino konsekvntno, da si vpiše (in se vodi evidenca) tudi službeno oceno v ta list. Politično ozadje pri ukorih avstrijsko-klerikalnih nadzornikov iz prejšnje dobe naj se opušča! Stari duh je dobro viden tudi iz prostora rubrik. Posebno velika je rubrika za osebne ambicije na polju priznanj in pohval, ki naj se jih pridobiva seveda z gojitvijo metodiškega in didaktičkega formalizma; rubrika »pstranskih opravil« je majhna, ker teh učitelj ne sme imeti in služi ta rubrika samo v policijsko kontrolo. Avstrija učiteljevega književnega, kulturnega in prosvetnega delovanja pri slovanskem učiteljstvu ni hotela poznati in ga ni štela v dobro, ker je isto oviralo prodiranje Nemštva. Zato ga — seveda — tudi mi ne smemo upoštevati, čeprav smo v nacionalni državi. To delo ni zaslužilo posebne in večje rubrike, dasi je ravno učiteljstvo ono, ki ustvarja razne gospodarske zadruge, prosvetna društva, organizira tečaje, knjižnice itd., deluje književno itd., itd. Z evidenco in upoštevanjem tega dela bi se pokret pospešil — v prilog nacionalni državi, a držimo se starih metod. —

— **V Dalmaciji je še vedno dokaj učiteljskih mest nezasedenih.** Predvsem prihajajo v poštev okraji Metković, Drniš, Benkovac, Jelsa, Supetar, Hvar, Vis. Tudi meščanskošolskih učiteljev potrebujejo. Kogar zanima Dalmacija, naj se obrne takoj s prošnjo na Danila Petranovića, šolskega nadzornika v Splitu (pokrajinska uprava). Nujno svetujemo našemu učiteljstvu, da se ne drži samo za mejami Slovenije.

— **Dne 18. decembra praznuje upokojeni ravnatelj meščanske šole v Krškem, dr. Tomaž Romih** svoj sedemdeseti rojstni dan. Rodil se je 18. dec. 1853 v Mariji Dobje. Izvršil je gimnazijo v Celju in filozofsko fakulteto na graškem vseučilišču. Ker je takrat primanjkovalo profesorskih mest, je prevzel suplenturo na ljudski šoli v Ptuj. Prebil je potem v Mariboru učiteljski zrelostni izpit, v Gradcu pa usposobljenostni in meščanski izpit. Od 1. 1878 nadalje je služboval kot strokovni učitelj na meščanski šoli v Krškem, kjer je bil 1. 1906 imenovan ravnateljem. Kot tak je deloval na tej šoli do svoje upokojitve. Kdor pozna dr. Romiha kot izredno blagega človeka, idealnega in neumorno delavnega vzgojitelja in učitelja, navdušenega narodnjaka, tisti se bo rad 18. dec. vsaj v duhu pridružil vsem onim, ki mu kličejo za ta dan: Do skrajnih mej človeškega življenja ostani zadovoljen in čil na duhu in telesu med nami!

— **Predavanje dr. Radojčića univ. prof. o kulturnem proučevanju slovenskega naroda.** Z obžalovanjem moramo konstatirati, da je bilo ravno to predavanje, ki bi zaslužilo največjo pozornost s strani učiteljstva primeroma slabo obiskano. To moramo konstatirati in obžalovati tembolj, ker je g. univ. profesor napravil naravnost krasen uvod v svojo temo, v katerem je pokazal najgloblje zanimanje in poznavanje našega stanu do podrobnosti, tako glede preteklosti, kakor položaja v sedanosti. Dr. Radojčić nam je predložil v svojih izjavahj vsehstranski študij naroda, ki bi bil potreben in svrhu pridobitne temeljite slike istega v vseh oziarih. Pokazal nam je metode za proučevanje naroda in obrazložil, v koliko se je to proučevanje že izvršilo v poedinih delih naše države. Reči moramo, da bi bilo učiteljstvo prvo poklicano stopiti v službo tega proučevanja in sodelovanja, zato bi se nam zdel pravzaprav najprimernejši forum za tovrstno predavanje naša pokrajinska skupščina, kjer bi predavanje

sigurno našlo mnogo odziva. Dr. Radojčić je preskrbel vsaki šoli tudi dr. M. Kosičev brošuro »Sociografska upustva za ispitavanje sela«, ki jo je izdala Matica Srpska v Novem Sadu, kakor čujemo namerava g. dr. Radojčić objaviti v naših listih svoje predavanje, kar moramo toplo pozdraviti.

— **Predavanje o strokovnem šolstvu na ljudski univerzi v Ljubljani,** ki ga je imel univ. prof. g. ing. Foerster, je bilo izredno dobro obiskano. Žal, da nam prostor ne dovoli obširneje se baviti z izjavami. G. predavatelj je orisal točno sliko vsega našega šolstva, zlasti strokovnega; označil je njegov ustroj, metodično postopanje pri vzgoji in pouku ter glavni smoter vsega prizadevanja: privesti do delavnosti, do produktivnega dela združenega z zadovoljstvom in srečo posameznega. G. predavatelj se je dotaknil vprašanja nadprodukcije v področju strokovnega šolstva. Ves razvoj naše tehnike in obrti zavisi od potrebnega števila kvalificiranih in sposobnih moči, zlasti konkurenca more dovesti do velikega razmaha našega narodnega gospodarstva. Ker pa je naša tehnika, sploh naše narodno gospodarstvo še v početku, pri nas nadprodukcija v področju strokovnega šolstva ne pride v poštev. Predavanje je zaključil g. predavatelj z globoko-etičnimi mislimi o izbiri poklica, zlasti je skušal pridobiti za strokovno šolstvo našo mladino in starše.

— **Goikova vrtnarska šola v Kranju.** Poroča se nam, da hodi po deželi nek potnik in dela reklamo za »Vrtnarsko šolo v Kranju« ter nabira tudi člane. Učitelji prosijo pojasnila, kakšna šola je to, in če je to morebiti kako konkurenčno podjetje »Sadjarju in vrtnarju«. Tovarišem sledeče pojasnilo: Goikova vrtnarska šola v Kranju je društvo. Na podlagi pravil pa je izključen in neomejen gospodar v društvu stalni predsednik g. Gaik (Globočnik). Goikova šola je brez učencev in obstoja iz malega vrta in hiše, ki pa je prepisana na Goikovo ime. Svoj čas je izšlo nekaj listov »Vrtnarska šola, sedaj pa slišimo le to, da se nabirajo povsod člani, pozitivnega dela pa ni. »Sadjarsko in vrtnarsko društvo za Slovenijo v Ljubljani« ni v nikak zvezi z Goikovo vrtnarsko šolo. V konkurenco bi bila »Sadjarskemu in vrtnarskemu društvu« Goikova vrtnarska šola le v toliko, v kolikor so ljudje nepoučeni in nasedajo ljudem, ki delajo reklamo za to, do sedaj negativno podjetje. »Sadjarsko in vrtnarsko društvo« je strokovna organizacija za celo Slovenijo. Društveno glasilo je »Sadjar in vrtnar«, katerega ureja priznan strokovnjak. Društvo ima v prvem letu obstoja že nad 20 podružnic, od katerih so jih skoraj polovico ustanovili učitelji. Učiteljstvu priporočamo, naj še nadalje podpira »Sadjarsko in vrtnarsko društvo« s tem, da pristopi z novim letom k društvu in po možnosti snuje podružnice. Potrebna pojasnila daje »Sadjarsko in vrtnarsko društvo v Ljubljani.

— **Postanek in razvoj Podmladka Rdečega križa — v Ameriki in Evropi.** Svetovna vojna ni prizanesla ni Ameriki. Čete so odplule v krvavo Evropo. Ameriški Rdeči križ je pomagal revežem, pošiljal je ogromne množine sanitetnega materiala v vojaške bolnice, pošiljal je denarja in polne ladje živeža. Vojne ni in ni bilo konec. Velike zaloge so se s časom tudi izpraznile; beda in pomanjkanje sta potrkala vsepovsod. Evropa je neprestano prosila pomoči. Tedaj se je ameriški Rdeči križ spomnil na šolsko deco. Naprosil jo je pomoči. In glej, pridne ročice milijonov otrok so segle po delu. Pod okriljem Rdečega križa so pletle deklice nogavice, jopice, avbe itd., dečki so rezali vato, vili ovoje za ranjence, izdelovali zaboje itd. S kako ljubeznijo je deca skrbela za vojake in bedno vojno siročat. Svetovna vojna je zbežala kakor grozen sanj. Rdeči križ ni več potreboval otroške pomoči, razrešiti jih je nameraval od sodelovanja. Pedagogom pa se je zdelo žal, da bi prekinili to silno akcijo pomoči, ki je tako blagodejno vplivala na čuvstvovanje dece. S pomočjo merodajnih krogov so ustanovili Podmladek Rdečega križa z geslom: Služim! In mesto da bi vsa ta ogromna armada otrok pletla nogavice, jopice itd., rezala vato in vila ovoje za vojake — pletejo in šivajo nogavice in obleke za nesrečne in zanemarijene otroke, lepijo in rezljajo igrače siromakom po bolnicah ter s ponosom »služijo« na najrazličnejše načine, da tako z lastnimi močmi in z vso ljubeznijo nedolžnih svojih src skrbje za srečo drugih otrok. Podmladek se je pa poprijel z vso vneto tudi akcije za zdravje otrok. Otroci se sistematično vzgajajo k pažnji na lastno zdravje in na zdravje in higijeno svoje

okolice. Tako dobro se je obnesel Podmladek v Ameriki in rodil toliko sadu, da so mogli otroci kmalu odstopiti od svojih darov tudi otrokom preko oceana. Pedagogi pa so — uvidevajoč važne vzgojne momente — pričeli propagirati za Podmladek tudi v Evropi. Ko se je leta 1919. osnovala Liga društva Rdečega križa, katere član je tudi Rdeči križ naše države, so sprejele Podmladek malone vse države v Evropi ter pričele takoj organizirati svojo deco. Tako je sedaj Podmladek Rdečega križa udomačen v sledečih državah: Avstriji, Bolgariji, Belgiji, Britaniji, Čehoslovaški, Danski, Finski, Grški, Ogrski, Italiji, Japonski, Litvanski, Nemčiji, Poljski, Rumuniji, Španiji, Švici. Tudi naša država je prevzela to misel in jo prilagodila prilikam in potrebam naše zemlje. Upirati se pač ne more nobena država in noben šolnik, ki spozna idealno stremljenje Podmladka Rdečega križa k udejstvovanju »ljubezni do bližnjega«.

— **Smrtna kosa.** V celjski javni bolnišnici je umrla 7. t. m. gospa Olga Gselman-ova, soproga tov. Božidara Gselman-a, nadučitelja v Tepanjah. Lahka ji bodi zemljica; prizadetemu tovarišu, ki je izgubil ljubljeno ženko po komaj 10 mesečnem srečnem zakonu, pa izrekamo najpriskrnejše sožalje!

Naša kulturna organizacija.

Predavanja in poročila pri društvih.

— **s Učiteljsko društvo za ormoški okraj.** 7. oktobra 1923 slavnostno zborovanje v Ormožu. Od 48 članov, navzočih 32.

O petdesetletni zgodovini Ormoškega učiteljskega društva poročal tov. Ad. Rosina.

— **s Učiteljsko društvo za Mežiško dolino** je imelo v pretečenem šolskem letu pri društvu sledeča predavanja pedagoške in splošne vsebine: O sodobnih reformnih težnjah na pedagoško-didaktičnem polju. O reformi učiteljske izobrazbe. O učiteljskih delovnih zajednicah. Idejni temelji našega bodočega dela. Domovinski princip pri pouku in vzgoji. Program UJU. Vrtnarstvo in sadjarstvo v Mežiški dolini. Vzreja semen in rentabiliteta šolskega vrta. Javne šolske knjižnice in njih pomen. O mladinskih knjižnicah. Načela samovlade pri kolektivnem vzgojevanju. — Predavali so sledeči tovariši, nekateri po večkrat: Mlačnik, Močnik, Möderndorfer, Kuhar, Mihev, Šimon, Mencin.

Ferijalni Savez učiteljstva.

— **i. Vsem udeležencem poč. izleta!** Po soglasnem sklepu na poslovnem sestanku v Zagrebu 12. avgusta 1923 sklicujem posvetovalni sestanek v soboto, dne 27. decembra t. l. v Narodnem domu v Celju, na katerem napravimo načrt za prihodnje počitnice. Na tem sestanku bomo sklepali tudi o novih udeležencih(kah) poč. izleta, ki žele potovati z nami. O sprejemu boste odločali Vi! Pričakujemo se pri jutranjem in dopoldanskem vlaku iz Ljubljane in iz Celja! Ostali tovarice iskreno vabljeni! Kdor ne pride na sestanek, naj se opraviči! — Do svidenja! — Mrovlje.

— **P. F. S. za učiteljstvo kamniškega okraja** ima svoj redni občni zbor dne 18. dec. t. l. ob 3. popoldan v Mengšu pri V. Gregorcu. K udeležbi se vabijo vsi kolegi in koleginje, ki se zanimajo za Fer. Savez.

Književnost in umetnost.

Nove knjige in druge publikacije.

— **kpl. Mejaši. Povest iz davnih dni.** Odrasli mladini napisala Ilka Wašteto v a. Založila Učiteljska tiskarna. Cena elegantno vezani knjigi 25 Din.

— **kpl. Josip Ribičič: »Kraljica palčkov«.** V »Kraljestvu palčkov« II. del. Uglasbil: Marij Kogoj. Lesoreze izdelal: Avgust Černigoj. Cena: 20 Din. Dobi se v Učiteljski knjigarni v Ljubljani.

— **kpl. France Veber: Problemi sodobne filozofije.** Splošna knjižnica št. 9. Natisnila in založila Zvezna tiskarna in knjigarna v Ljubljani 1923. 340 strani. Cena broš. 24 Din, vez. 30 Din.

— **kpl. Izšel je Jugoslovanski sokolski koledar za l. 1924.** Uredil Miroslav Ambrožič. O knjižici izpregovorimo prihodnjič.

— **kpl. Rodoljubive pesme u dva glasa i narodne dečje igre** za osnovne i produžne škole kao i za niže razrede gradjanskih škola i gimnazija. Odobreno kao učbenik. Sredili: Svetoslav St. Radojčić, Branko Jagerović, Djura Terzin. Izdaje Lipšica i Lampela — Subotica.

Ocene.

—k **Mejaši. Povest iz davnih dni.** Odrasli mladini napisala I. I. K. Wašteto. v. Izdala in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena elegantno vezani knjigi z originalno naslovno stranjo 25 Din.

Ne samo za mladino tudi odraslemu se bo knjiga priljubila, tako najpreprostejšemu seljaku, kakor inteligentu. Naša povest, ki ne zastaja po zanimivem pripovedovanju in izmenih dogodkov za napetim romanom, se vrši v času, ko so bili mejaši Slovincem Langobardi in ko so jim vsiljevali svojo kulturo Franki. Snov je vzeta iz zgodovine Slovencev, štirideset let po Samovi smrti ter se dogodki odigravajo na tolimskem gradišču in okolici, v Benečiji ter segajo na oglejski patriarhat in Virunsko polje, do karantinskih vojvod. Dogodki se odigravajo torej na slovenskih tleh, na zemlji, ki nam je bila ugrabljena po svetovni vojni. Biser knjigi je spretno opisovanje staroslovenskih običajev in pristna staroslovenska slovenska imena, ki jih srečavamo vsekozi. Knjiga kaže bojevitost in junaške pohode Slovencev, s katerimi so si osvajali zemljo in so prodirali na zapad. Če pričneš knjigo čitati je ne odložiš, dokler je ne prečitaš do konca. Mladini bo vzbujala knjiga ponos na našo zgodovino za časa naše samostojnosti in ji bo vzbujala spoštovanje do naših pradedov.

—k **Jos. Ribičič: »Kraljica palčkov«.** To delo je izdalo »Goriško učiteljsko društvo« v proslavo svoje petdesetletnice in s tem najlepše proslavilo svoj jubilej. Kulturna zgodovina našega naroda bo s ponosom kazala na vzgled, kako se je praznoval jubilej tam, kjer je bila stiska in nadloga največja. Ime tržaškega tovariša Ribičiča, sedanjega urednika »Novega Rada«, je pri nas že dobro znano, saj je njegova igra »V kraljestvu palčkov« šla po vseh naših prvovrstnih odrih in gre še dalje. To novo delo je nekako nadaljevanje »Kraljestva palčkov«, a vendar po svoji osnovni ideji popolnoma novo. Vsebinska je sledeča: Palčki vzamejo v svoje kraljestvo siroto Anico in jo hočejo postaviti za kraljico. Ona pa si le vedno želi mamice, a ker jo ji ne morejo dobiti, jo vile začarajo, da spi kot mrtva. Kralj palčkov je tega posebno žalosten. — Pokličejo tedaj čarovnico, ki ji skuha čudežnih zelišč in jo prebudi. Vendar pravega življenja kljub temu ni bilo v deklici: manjkal ji je razum, srce in hrepenenje. Dobijo ji zdravil še za te darove, a to je bila za palčke prevara. — Ko prejme deklica še te darove, jo kronajo za kraljico. S temi darovi pa ni bila več za kraljestvo palčkov. Hrepenenje jo žene dalje v svet, kot lepo Vido. Godba pastirskih piščal jo izvabi v drugo življenje, v neznano svobodo. Palčki zelo žalujejo ob tej izgubi, a se iztreznijo in obljubijo, da ne bodo silili med ljudi, temveč živeli svoje nedolžno, po ničemer daljnem hrepenenju življenje. — Igra se konča v tistem občutju nad izgubljeno varljivo srečo. — V igri ni onih bučnih vnanjih prizorov kot jih vsebujejo skoro po vrsti pravljicne igre, zabeljene s celim katekizmom koristnih nauk za življenje in smrt. Tem lepše in srečnejše je pa vpletena vmes vloga kraljevega norčka, ki s svojo modrostjo, nagajivostjo in humorjem oživlja ves svet palčkov, ki pa tudi najgloblje pojmuje tragiko kraljice: da je spoznanje in hrepenenje po neznanem svetu usoden moment na poti iz brezskrbne, po ničemer hrepenenju mladosti — kraljestva sanj — v resnično življenje. — Razvoj dejanja je globoko utemeljen in igra teče brez stranskih sunkov nevezdržno naprej, držeč se vedno osnovne ideje. Jezik je kot izklesan — v celi knjigi sem našel le dve malenkosti — in slog prav dramatičen. — Ker je v igri tudi polno veselega življenja, jo bodo otroci prav z veseljem igrali, kot sem se prepričal pri skupnem čitanju. Treba pa bo za tako delo dobre priprave in skrbne uprizoritve, da bo razvidna vsa lepota tega dela. Globokega občutja bo treba zlasti v zadnjem dejanju, ki bo za otroke sicer težje, a tem hvaležnejše iz estetskih ozirov. V igri je posrečeno zlasti še to, da jo bodo uživali prav tako odrasli kot mladina: odrasli pač s poglobljenim čustvovanjem in razmišljanjem. Veliko vrlino igre vidim v tem, da je z umetniškega stališča vse kaj drugega kot so navadno naše mladinske igre z vsiljivo diktirano tendenco kot surogat za manjkačo, resnično umetnost. — Tudi »Kraljica palčkov« bo potovala po odrih naše domovine — kot prvovrsten kazipot lepote. — Knjiga ima tudi razkošno vnanjo obliko, ilustracije, papir, kot se spodobi za dobro delo. Lesoreze je izdelal Avg. Černigoj, pevsko točke je uglasbil Marij

Kogoj. — Na takem delu in okusu moramo onostranskim tovarišem samo iz srca čestitati in se jim oddolžiti tudi z nakupovanjem. Dobi se v naših knjigarnah.

Fr. Ločniškar.

—k **France Veber. Problemi sodobne filozofije.** Pričujoči spis bi lahko imenovali avtorjevo apologijo filozofije, toliko z ozirom na filozofijo samo, kolikor z ozirom na njen stik bodisi z drugimi vedami, bodisi z ostalim vsakdanjim in nevsakdanjim življenjem. Kakor sam pravi, je namen knjige predvsem ta, podati tako enotno sliko sodobne filozofije, da bo čitatelj mogel spoznati njene glavne težnje in videti na njej to, kar je podrt in zrušeno, kakor tudi to, kar naj zopet na novo izpolni vse nastale praznine. Temu odgovarja tudi vnanja oblika spisa. Problem sledi problemu, najprej tako, kot ga pojmuje sodobna tradicija, potem pa tako, kot si je njega rešitev zamislil avtor sam. Z ozirom na glavni namen spisa se tudi nikjer ne spušča v velike podrobnosti, temveč skuša odkriti več ali manj načelne in tipične strani vsakega vprašanja, posebno pa one, ki segajo preko mej znanosti tudi v temne globine ostalega sodobnega življenja, vsakdanjega in ne vsakdanjega. V zvezi s svojim glavnim namenom skuša avtor tem potom obenem ad okulos pokazati, kolik pomen gre prav v naši dobi filozofiji kot samoniklemu kulturnemu činitelju in kako malo je upravičeno nje pojmovanje s strani večine sodobnega omikanstva, katero uprav na tej točki lastne dobe ne umeva, temveč sledi slepo zastarelim nazorom druge polovice prejšnjega stoletja. Zato lahko knjigo toplo priporočamo vsakemu, ki mu je na tem, da prouči psihološko strukturo naše dobe tudi z onih plati, ki jo nepremagljivo ločijo od nedavne preteklosti.

—k **Rodoljubive pesme u dva glasa i narodne dečje igre** od Sv. St. Radojčića. B. Jagerovića i Dj. Terzina. Sadržaj: Osnovni pojmovi. Srpska himna. Jarko sunce odskočilo. Lepa naša domovina. Mio je cvetak. Domovini. Naprej. Ustaj, ustaj Srbine. Ja sam Srbin. Dok je nama. Ja sam mlada Srpkinja. Himna. Jelenče. Biljana. U ranama. Sokolovi moji tiči. Rado ide srbin u vojnike. Uzo deda svog unuka. Majska pesma. Ja... Čelica. Cic. Brankovo kolo. Vivak. Baže. Bratinstva. Doline tutnje. Pesme iz dačkog venčića. Tamo daleko. Potočara. Dva se tiča. Od Bosne se. Domovino. Oj Srbijo. Orao klikče. Komitska pesma iz Prilipa. Pesmo moja. Sokolska himna. Iz II. Rukoveta. Srem, Banat i Bačka. Himna Sv. Savi. Slovenac, Srbin i Hrvat. Durdev-dan. Sabljio moja. Nek med' nama ljubav vlada. Srbine živi. Smesa srp. pesama. Lada se kreće francuska. Čini ne čini. Pesma srpskih sokolova. Srpkinja. Pastireva pesma. Zagrljeni slogom bratskom. Oj sloveni. Balkanska himna. Maširala Kralja Petra garda. Komitska. Srpski barjak. Njigra mila Njigra. Ori mi se. Sokoliči Aleksandru. Naša otadžbina. Vila Velebita. Pesma srpskih komita. Rastanak. Kaplja. Vrabac. Ja posejah lan. Mala lasta. Čora. Mi smo deca vesela. Kalilo. Ko je moje gušće ukro.

—k **»Ženski svet«.** Enajsta številka »Ženskega sveta« prinaša sledečo vsebino: Obrazi in duše IX. — Eliza Orzeszkowa (Dr. Iv. Prijatelj). — A. I. Kuprin-Hočevarjeva: Olesja. — Dr. Iv. Lah: Gabrijan in Šembilja. — Manica: Štirje akti. — Š.: Gospodinja in služkinja. — O socialnem delovanju londonske reševalne armade. — Ljermontov-Matilič: Tamara. (Pesem). — Izvestja: Društvena poročila. — Po ženskem svetu. — Materinstvo. Higijena. — Kuhinja. Gospodinjstvo. — Književnost. — Razgovori. — Priloga z riselje risbami in križci. — S prihodnjo številko se zaključijo prvi letnik »Ženskega sveta«. Opozarjajo se cenj. naročnice, da pravočasno obnove naročitev za prihodnje leto, ker prihaja v Jugoslavijo le omejeno število izvodov tega lista. — Uprava ponovno obnavlja prošnjo, da naročnice poravnajo zaostalo naročnino za tekoče leto. Žal je še mnogo takih, ki se na prošnje uprave, ki so bile zamudnicam dostavljene s položnico celo pismenim potom (kar povzroča nov trošek upravi), še vedno niso odzvale z naročnino. Presenetljivo in žalostno je dejstvo, da kljub temu, da imamo o vsaki priliki polna usta sočutnih besed za naše neodrešene rojake, smo v dejanjih proti njim tako brezbržni. Dolžnost je tedaj vsakega naročnika in naročnice, ki je prejel »Ženski svet«, ne da bi bil vrnil takoj prvo številko, da naročnino za tekoče leto takoj poravnajo.

—k **Pohorje.** Spisal Janez Koprivnik. Vsebinska: Janez Koprivnik, s sliko. Zemlja

in ljudstvo: Lega in meje, zem. značaj, vode, geološka sestava. Kamenine in rudnine: Prvotnine, arhaiski skrilniki, gromačni skrilniki. Gospodarstvo. Krajepis. Zgodovinska črtica: Predrimski čas; rimska doba; občno preseljevanje narodov; naseljevanje Slovencev; turški navali; kmetski pusti; francoske vojne; po francoskih vojnah. Knjigo krase 20 lepo odtisnjenih slik. Toplo priporočamo.

Naše narodno prosvetno delo.

—p **IZŠEL JE PRVI ZVEZEK KNJIŽNICE »ŠOLSKI ODER«, ki obsega živahno igrice »POVODNI MOŽ« od Josipa Koršana in »BOŽIČNO PRAVLJICO« od Fr. L. S tem je izvršena dolgoletna želja učitelstva na pokrajinskih skupščinah in so realizirani tozadevni sklepi. S tem pa ni izvršeno vse! Ako hočemo, da bo knjižnica prospevala in da se bo založilo čimveč igrice je treba gledati na to, da se bodo založeni zvezki razprodali. Zato naj uprizoritelji naroče ob vsaki uprizoritvi toliko zvezkov, kolikor je vlog in še za šepetalc in režiserja po en zvezek. Razčun poravnajo po uprizoritvi. Saj je cena najnižja kar le moreče in se je tudi papir in oprema uredila po tem načelu. Cena izvodu je samo 5 Din. — Vsaka šola naj obenem naroči k igricam vsaj po en izvod napevov, ki so posebej litografirani. — Igrice so prav primerne tudi za uprizoritve sokolskega naraščaja.**

—p **UPRIZORITELJE »ŠOLSKEGA ODRA« OPOZARJAMO, da daje dovoljenje za uprizoritev igrice, ki izidejo v knjižnici »Šolski oder« POKRSTIŠTVO UJU V LJUBLJANI, ker je uprizoritev brez dovoljenja nedopustna. Tudi rokopišno razmnoževanje igrice je zabranjeno. Uprizoritvi naj se torej kratkim potom obrnejo z dopisnico za dovoljenje uprizoritve na Poverjeništvu UJU v Ljubljani in dobe takoj odgovor.**

Šolski odri in pevski zbori.

—po **Prekmurje.** Učiteljski zbor drž. mešč. šole v Murski Soboti priredi s svojimi učenci in učenkami — Božično akademijo — v soboto 22. dec. 1923 ob 8. zvečer v dvorani g. Dittricha s sledečim sporedom: Aškerc: Mi vstajamo. Gregorčič: V pepelnici noči. — II. Petje: Sattner: Opomin k petju. Nazaj v planinski raj. Silcher: Molitev; Hribar: Oj hišica očetova. — III. Dramatična slika v 1 dejanju: Predvor nebes. — IV. Prizor ob razsvetljenem božičnem drevesu. Za ta namen so se priredile nove kulise, na kar se posebno opozarja. Cene prostora: I. prostor: 10 Din; II. prostor 8 Din; III. prostor 5 Din. Stojšče 1 Din. Preplačila se hvaležno sprejmejo. Denar se uporabi za mladinsko knjižnico in za sklad šolskega izleta. K obilni udeležbi vabi ravnateljstvo.

Naša gospodarska organizacija.

PRAVKAR IZŠLO:

»NARODNE PRAVLJICE IZ PREKMURJA«

priredila

KONTLER IN KOMPOLSKI.

Knjižica obsega 128 strani, je ilustrirana in stane trdo vezana 15, mehko pa 10 Din ter je namenjena pred vsem naši mladini in priprostemu ljudstvu.

NAROČA SE PRI ZALOŽNIŠTVU: »UČITELJSKI DOM« V MARIBORU.

—g **Ganglov kamen za učiteljski konvikt.** Učiteljski zbor V. mestne deške osnovne šole v Ljubljani 45 Din; učiteljski zbor 5 razredne osnovne šole v Kranjski gori 50 Din; učiteljski zbor v Borovnici 100 Din. Hvala! Živili darovalci in nasledniki! — Jakob Dimnik, blagajnik.

—g **Članarina in darila za učiteljski konvikt.** Šolsko vodstvo v St. Jerneju na Dolenjskem 16 Din. Hvala!

Iz naše stanovske organizacije.

Iz poverjeništvu UJU v Ljubljani.

Vsem okrajnim učit. društvom! Te dni smo razposlali članske izkaze v izpolnitev in kolikor mogoče hitro vrnitev. Društveni predsedniki ozir. tajniki ali blagajniki naj se potrudijo, da bo imelo **Strokovno tajništvo UJU** te sezname, razun po 1 izvod, ki ga obdrži domače društvo,

najkasneje do 1. januarja v rokah, kajti mora biti red v domačem društvu, pri poverjeništvu in upravi listov, kot v centrali. Ako hočete imeti red, bodite sami točni! — Nadalje javite tudi pri novih društvenih volitvah novo izvoljene odbore kakor tudi vsako izpremembo v društvu. — **UJU poveri. Ljubljana.**

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Vabila:

= **DRUŠTVO UČITELJIC V LJUBLJANI ZBORUJE** v četrtek, dne 27. decembra ob 10. uri dopoldne na dekliški šoli pri Sv. Jakobu. Med drugim je na dnevnem redu predavanje gđc. A. Štebičeve o feministični alinanci, ki se je pred kratkim ustanovila med zastopnicami držav Male antante. Ker je prav, da so o ženskem gibanju tudi slovenske učiteljice informirane, in da zavzamejo v tem vprašanju svoje stališče, pričakujemo čim številnejše udeležbe.

= **Okrajno učiteljsko društvo za ljubljansko okolico ima zborovanje dne 5. januarja 1924. ob 9. uri na šoli na Ledini v Ljubljani.** Dnevni red: 1. Poročilo predsednikovo. 2. Nekaj smernic, ki naj jih pozna osnovnošolski učitelj o vzgoji in pouku slepih (poroča strokovni učitelj Josip Kobal). 3. Spomini ob 4. obletnici bojev v Dobruži (poroča tov. Josip Golé; nadaljevanje). 4. Službena pragmatika; članarina; zvišanje članarine itd. V smislu sklepa odboreve seje z dne 8. decembra morajo poravnati vsi člani zaostalo članarino do 5. januarja 1924. sicer se jih črta iz seznama članstva. Udeležba obvezna.

Poročila:

+ **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA POLITIČNI OKRAJ LJUTOMER** je zborovalo dne 8. novembra t. l. pri Sv. Križu ob navzočnosti 46 članov.

Stanovske in šolske zadeve. Stalnim poročevalcem važnih člankov »Narodne Prosvete« in »Učitelja« se javita tov. Gabrijelčič in Pertl. — K razpravi tov. Skulja zadevajoči socialno ustanovo učitelstva za Slovenijo, natisnjeno v obeh kongresnih številkah »Učit. Tov.« zavzame članstvo stališče na občnem zboru, ker je zadeva važna in jo je temeljito proučiti. — O temah za predavanja bo v bodoče določal stalni konferenčni odbor. — Članstvo se poziva, da pristopi z deleži k »Tovornici učil«, lovci pa, da omenjeni tvornici pridno pošiljajo živali. Tov. viš. šol. nadzorniku Engelbertu Ganglu se pošlje čestitka k 50letnici. — Upravnemu svetu Učiteljske tiskarne se sklene vpisati vlogo, da cene šolskim knjigam po možnosti zniža, za siromašno deco pa uvede izhode zastoj.

F. S. Učit. Tajnica podružnice F. S. poroča, da članstvo ni bilo deležno ugodnosti četrtinske vožnje o priliki potovanja s službenega mesta domov in obratno, dalje, da na vloge na poverjeništvu in centralo sploh ne dobiva nobenih odgovorov ter da je obvestilo o delegacijskem zborovanju, ki se je vršilo dne 1. novembra t. l. dospelo šele dne 31. oktobra itd. Stališče, ki ga bo zavzel odbor F. S. napram navedenim dejstvom, ima isti javiti na občnem zboru.

Predavanje: Tov. And. Horvatič predava o Iv. Mažuraničevem epu »Smrt Smilge Čengijčica« kot odlomku iz srbohrvatske književnosti.

Volitve. V stalni konferenčni odbor za ljutomerski okraj so bili izvoljeni tov. Mara Kocuvan ter tov. Gabrijelčič in Horvatič, za gornjeradgonski okraj pa tov. Janšovec Erlinda ter tov. Žel in Mavrič.

V odbor za okrajno učiteljsko knjižnico so bili za ljutomerski okraj izvoljeni tov. Julika Robič ter tov. Čeh in Kovič, za gornjeradgonski okraj pa tov. Marica Pušenjak ter tov. Menhart in Koprivce.

V okrajni šolski svet ljutomerski je bil zastopnikom učiteljstva izvoljen tov. Andrej Horvatič.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani. Odgovorni urednik: Franc Štrukelj. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana.

50 DOBRO OHRANJENIH IZV. 50

A. RAPÉ, III. ČITANKA

à 8.— Din

ODDA ŠOL. VOD. REČICA v S. d.

Nosite čevlje
z Berson gumi potplat.

Prepričajte se sami, kako ugodni so za nositi. Vzemite pa pred vsem v obzir, da je Berson-gumi potplat cenejši kot usnjeni ter pomenja nositev istih za Vas velik prihranek. Zahtevajte pa od Vašega čevljarja strokovno pritrđitev gumi potplatov z uporabo priloženega Berson-cementa

RAZPIS UČITELJSKE SLUŽBE.

Po pooblastilu višjega šolskega sveta z dne 28. novembra 1923, št. 14.425 se razpisuje na štirirazredni osnovni šoli v Št. Petru pri Novem mestu učiteljska služba v stalno namestitev.

Pravilno opremljene prošnje je vložiti po predpisani službeni poti pri okrajnem šolskem svetu v Novem mestu do 10. januarja 1924.

Okrajni šolski svet Novo mesto,
dne 3. decembra 1923.

RAZPIS UČITELJSKE SLUŽBE.

Na dvorazrednici v Koprivici se razpisuje nadučiteljska služba s prostim stanovanjem v stalno namestitev.

Pravilno opremljene prošnje naj se vložijo predpisanim putem najkasneje do

5. januarja 1924

pri podpisnem okrajnem šolskem svetu.

Okrajni šolski svet kozjanski,
Brežice, dne 30. novembra 1923.

IZREDNA PRILIKA.

Nadučitelj na dvorazrednici z velikimi gmotnimi ugodnostimi
menja službo

s tovarišem v kraju, kjer je vsaj meščanska šola dosegljiva. Posebno ugodno za mlade učit. dvojice ali z odraslimi otroci.

Ponudbe »Nadučitelj« na upravo.

Zahtevajte od Vašega čevljarja strokovno pritrđitev in Vi ne boste več nosili čevljev brez Berson-gumi potplatov! Prihranite si drago popravilo, ohranite Vaše čevlje trajno elegantno, obvarujte noge pred mokroto, ter se pri hoji ne utrudite.

Zahvala

za dokaze iskrenega sočutja povodom bridke izgube, ki nas je zadela s smrtjo našega ljubljenega soproga, ozir. očeta itd. gospoda

JOSIP ČEH-A

nadučitelj

izrekamo našo prisrčno zahvalo.

Osobito pa se zahvaljujemo g. šol. nadzor. Lichtenwalnerju za krasne poslovalne besede, nadalje častiti duhovščini, gg učiteljem pevcem za v srce segajočo žalost nko, kakor vsem stanovskim tovarišem in tovarišicam, ki so spremili pokojnika na zadnji poti.

Devica Marija v Brezju, dne 3. dec. 1923.

Zalujoč ostali.

SVI

koji se zanimaju za
kemičko-tehničku struku

te uopće svi koji u toj grani posluju, neka si pribave ručnu knjigu „Općeniti Kemičko-tehnički Zbornik“ od Dr. Karla Svobode. Ista omogućuje potpuno orijentaciju u pravljenu kozmetičkih preparata, boja, firmisa, laka, krema za cipele te inih potrebnosti za obrtno i kućne svrhe. Knjigu dobavljaju vezanu za 35 Din, proširanu za 25 Din. Oglašio d. d. Zagreb, Mažuranićev trg 7.

Št. 3781/o. š. sv.

Razpis nadučiteljskih in učiteljskih služb.

V novomeškem okraju se razpisujejo z dovolitvijo višjega šolskega sveta z dne 7. novembra 1923, št. 12.862, nastopne nadučiteljske in učiteljske službe v stalno namestitev:

Zap. št.	Šola	Število		Razpisuje se služba za			V kraju se dobiva		Opomba
		razredov	vzpostojnic	nadučitelja	učitelja	učiteljico	Prosto stanovanje	hizana	
1.	Ajdovec	2	1	1	1	1	1	1	Prosto stanov. za nadučit.
2.	Dobriče	3	1	1	1	1	1	1	
3.	Dolž	1	1	1	1	1	1	1	
4.	Dolenje Karteljevo	2	1	1	1	1	1	1	Prosto stanovanje za oba.
5.	Dolenja Topla reber	1	1	1	1	1	1	1	
6.	Gabrje	1	1	1	1	1	1	1	Prosto stanovanje za oba. Samo za učitelja.
7.	Hinje	2	1	1	1	1	1	1	
8.	Mirna	4	1	1	1	1	1	1	
9.	Novo mesto (deška)	8	1	1	1	1	1	1	Prosto stanov. za nadučit.
10.	Orehovica	2	1	1	1	1	1	1	
11.	Podgrad	2	1	1	1	1	1	1	
12.	Podstenice	1	1	1	1	1	1	1	Prosto stanov. za nadučit.
13.	Poljane	1	1	1	1	1	1	1	
14.	Sela pri Hinjah	1	1	1	1	1	1	1	
15.	Sela pri Šumberku	1	1	1	1	1	1	1	Prosto stanov. za nadučit.
16.	Stopiče	3	1	1	1	1	1	1	
17.	Šmihel pri Žužemberku	2	1	1	1	1	1	1	
18.	Zagradec	2	1	1	1	1	1	1	Prosto stanov. za nadučit.
19.	Žvirče	1	1	1	1	1	1	1	

Pravilno opremljene prošnje (pri onih, ki prosijo prvič za stalno namestitev, tudi uradno zdravniško izpričevalo) naj se vložijo pri okrajnem šolskem svetu v Novem mestu po predpisani službeni poti do dne 20. decembra 1923.

Okrajni šolski svet v Novem mestu, dne 14. novembra 1923.

BOŽIČNA IN NOVOLEETNA DARILA:

Mladinske knjige.

Andersen-Mole: Pravljičje. (V pripravi.)
Baukart: Marko Senjanin, slovenski Robinzon. Vez. Din 12.—
Dimnik: Kralj Peter I. Vez. Din 20.—
Erjavec: Kitajske narodne pripovedke. Vez. Din 26.—
Erjavec: Srbske narodne pripovedke. Vez. Din 24.—
Erjavec: Srbske narodne šaljivke. (V pripravi.)
Erjavec: Zamorske narodne pripovedke. (V pripravi.)
Erjavec-Flere: Fran Erjavec, izbrani spisi za mladino. Vez. Din 52.—
Erjavec-Flere: Fran Levstik, izbrani spisi za mladino. Broš. Din 18, vez. Din 28.—
Erjavec-Flere: Matija Valjavac, izbrani spisi za mladino. Vez. Din 40.—
Erjavec-Flere: Josip Stritar, izbrani spisi za mladino. Vez. Din 60.—
Erjavec-Flere: Simon Jenko, izbrani spisi za mladino. Vez. Din 28.—
Erjavec-Flere: A. M. Slomšek, izbrani spisi za mladino. (V pripravi.)
Erjavec-Flere: Janko Kersnik, izbrani spisi za mladino. (V pripravi.)
Ewald-Holeček: Mati narava pripoveduje. Vez. Din 32.—
Flere: Babica pripoveduje. Vez. Din 12.—
Flere: Podobe iz živalstva. (V pripravi.)
Gangl: Zbrani spisi. II, V. in VI. zv. vez. Din 10.—, eleg. vez. Din 12.—, VII. zv. vez. Din 18.—, eleg. vez. Din 20.—
(Ostali zvezki so v II. natisu.)
T. Gaspari in P. Košir: Sijaj, sijaj, solnce čedel (Zbirka koroških popevk.) Din 8.—
Waštetova: Mejaši, povesti iz davnih dni. Vez. Din 25.—
Manica Komanova: Narodne pravljice in legende. Din 18.—
Korban: Vitomilova železnica. Vez. Din 16.—
Lah: Češke pravljice. Vez. Din 15.—
Mišjakov Julček: Zbrani spisi. VI. zvezek (Drugi zvezki so razprodani.) Vez. D 10.—
Rapč: Mladini. II, III, IV, V, VI. zvezek. Vez. Din 10.—, eleg. vez. Din 12.—
(Prvi zvezek je razprodan.) VII. zvezek Din 12.—, VIII. zvezek. (V tisku.)
Ribičič: Kraljestvo čebel. (V drugi pripravi.)
Ribičič: Vsem dobrim. Vez. Din 10.—

Robida: Da ste mi zdravi, dragi otroci! Broš. Din 3.—
Šilih: Nekoč je bilo jezero. Vez. Din 28.—
Tilke-Přibit: V kraljestvu sanj. Broš. Din 8.—
Trošt: Moja satev. I. in II. a Din 10.—
Vandot: Kecek in njegovi doživljaji. (V pripravi.)
J. Dimnik: Kralj Aleksander I (V pripravi.)

Leposlovne knjige.

Gangl: Beli rojaki. Broš. Din 15.—, vez. Din 18.—
Gangl: Moje obzorje. Broš. Din 15, vez. Din 18.—
Jelenc: 1914—1918, spomini jugoslovenskega dobrovoljca. Vez. Din 30.—
Matičič: Na krvavih poljanah. Vez. Din 42.—
Zbašnik: Drobne pesmi. Vez. Din 10.—
Ivan Zorec: Pomenki. Din. 11.—

Dramatika

Maeterlinck-Bernot: Modra ptica. Broširan Din 16.—
Gangl: Dolina solz. Broš. Din 6.—, vez. Din 8.—
Gangl: Sfiga. Vez. Din 16.—
Gangl: Sin. Drugi natis. Vez. Din 24.—
Gangl: Veseli ljudje, drama. (V pripravi.)
Kosem: Morje. Drama. (V pripravi.)
Rojec: Prstan, pravljica igra. (V pripravi.)

Šolski oder.

J. Korban: Povodni mož, igrice za mladino. Fr. L.: Božična pravljica, otroška igra v 3. slikah. Obe v 1. zvezku. Din 5.—
E. Tiran: Čudezne gosti, pripovedka s plesom in petjem. (V tisku.)
J. Ribičič: Lola, pravljica veseloigra za mladino. Bosanski motiv. (V pripravi.)
O. Zolnir: Gospod in sv. Peter, igra v 3. dejanjih. Po legendi Milčinskega. (V pripravi.)
Fr. L. in F. J.: Mladinski prizorčki in dvogovori s petjem. (V pripravi.)
Fr. L.: Pesmi — deklamovanke, dvogovori in prizorčki. Za tri stopnje. (V pripravi.)

Gregorčič-Stepančičeva: Otroški oder. (Za otroške vrste, zabavišča in nižjo stopnjo osn. šol.) Broš. Din 8.—, vez. Din 12.—

Poučne in znanstvene knjige.

Bučar: Slovenski metaljar. Broš. Din 12.—
Kunaver: Na planini. Vez. Din 30.—
Kunaver: Kraški svet in njega pojavi. Vez. Din 46.—
Mencej: Kratka srbska gramatika in čitanka. Broš. Din 5.—
Sterle-Kabaj: Cerkljsko jezero. (V pripravi.)
Ivo Tejkal: Matematične tabele. V platno vezana žepna knjiga 66 Din.
Veber: Etika. Din 120.—
Ivo Bele: Sadjarstvo. Din 85.—

Šolske knjige.

Wider: Prva čitanka. Vez. Din 16.—
Gangl: Druga čitanka. Vez. Din 16.—
Černej: Tretja čitanka. Vez. Din 16.—
Rapč: Četrta čitanka. Vez. Din 25.—
Flerč: Peta čitanka. Vez. Din 46.—
Plesničar-Grum: Zemljepis Jugoslavije. I. del. Slovensko ozemlje. Vez. Din 28.—
Gradivo za 4. šolsko leto osnovnih šol.
Plesničar-Grum: Zemljepis Jugoslavije. II. del. Gradivo za 5. šolsko leto osnovnih šol. (V pripravi.)
Meščič-Drnovšek: Obči zemljepis za višje razrede osnovnih šol. Vez. Din 12.—
Podkrajšek: Pomočniška izkušnja za rokodelske obrte. Broš. Din 5.—
Podkrajšek: Računstvo za ženske obrte. Vez. Din 10.—
Podkrajšek: Knjigovodstvo za ženske obrte. Vez. Din 18.—
Lésica-Lokovšek-Mole: Prva srbska ali hrvaška čitanka. Vez. Din 15.—
Jedrlić: Druga srbska ali hrvaška čitanka. Vez. Din 22.—
Bezjak-Přibit: Pedagogika. I. knjiga. Vzgojeslovje s temeljnimi nauki o ukoslovju. Trdo vezana knjiga Din 56.—

Pesmarice in muzikalije.

Marolt: »Bože pravde« in »Lepa naša domovina«. Din 150.—
Marolt: Narodne himne in druge domorodne pesmi. Din 3.—
Žirovnik: Narodne pesmi. I, II. in III. zv. a Din 3.—
Adamič: Mladinske pesmi, enoglasni zbori in samospeli s spremljevanjem klavirja. Din 50.—
Ivanka Negro-Hrastova: Pevska šola s teorijo za konservatorije, učiteljska, srednje, meščanske, osnovne šole in zbornice. (V tisku.)

Druge knjige.

Stalež šolstva in učiteljstva v Sloveniji 1923. Broš. Din 42.—
Fink: Zbirka naredb in odredb za osnovne in meščanske šole ter učiteljska v Sloveniji. I. zvezek (od prevrata do konca l. 1920.) broš. Din 10.—, II. zvezek (za l. 1921.) broš. Din 14.—, III. zvezek (za l. 1922.) broš. Din 15.—

Slike.

Sič: I. Kmečka soba na Gorenjskem.
Sič: II. Kmečka hiša na Gorenjskem.
30,3 × 90,5 cm. Slika a Din 30.—
Stenske table k Widrovi Prvi čitanki. Table imajo na obeh straneh nalepljeno čtivo. 13 tabel. Cena Din 220.—

Galerija naših velmož.

1. Trubar 6. Stritar
2. Vodnik 7. Jurčič
3. Slomšek 8. Gregorčič
4. Prešeren 9. Aškerc
5. Levstik 10. Tavčar
61,5 × 47,5 cm. Slika a Din 10.—

TELEFON ŠTEV. 312.

VSE KNJIGE, KAKOR TUDI KNJIGE DRUGIH ZALOŽB SE DOBE V

ČEKOVNI RAČUN ŠTEV. 10761.

KNJIGARNI UČITELJSKE TISKARNE V LJUBLJANI

FRANČIŠKANSKA ULICA ŠTEV. 6 IN V PODRUŽNICI KNJIGARNE, SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 2.